

IHMISKAUPAN UHRIN ENSIVAIHEEN TUNNISTAMINEN JA PALVELUOHJAUS 2017

Ohje sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille

I. MIKSI TÄMÄ OHJE?

Tämän ohjeen tarkoituksena on auttaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia tunnistamaan mahdollisia ihmiskaupan merkkejä asiakkaansa tilanteessa ja tarvittaessa ohjaamaan asiakkaan kansalliseen ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään tai muun soveltuvan tuen piiriin kotikunnassaan tai kansalaisjärjestöissä.

Ohje on tuotettu osana Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön (IOM) vetämää ja Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskuskuksen (STEA) rahoittamaa hanketta "HOIKU- Ihmiskaupan uhrien terveydenhoito ja hyvinvointi Suomessa". Kiitämme lämpimästi ohjeen valmistelussa mukana olleita tahoja mukaan lukien: sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö, Maahanmuuttovirasto/Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä, Kuntaliitto, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Lääkäriliitto, TEHY, Sairaanhoidtajaliitto, SuPer, Terveydenhoitajaliitto, Suomen kättilöliitto, STAL ry, Talentia, Global Clinic, Rikosuhripäivystys, Pro-tukipiste ja Pakolaisneuvonta.

Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö (IOM) on YK-järjestelmään kuuluva maailmanlaajuisiin siirtolaisuuskysymyksiin erikoistunut järjestö, jolla on toimipiste myös Suomessa. Ohjeen sisältö ei välttämättä edusta Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön yleistä kantaa.

International Organization for Migration (IOM)

Unioninkatu 13 (6. kerros) PL 851, 00101 Helsinki

Verkkosivu: iom.int / iom.fi | Twitter: IOMFinland | Facebook: IOM Finland

Hankevastaava: Jaana Sipilä

Ulkoasu ja kuvitus: Sanna Pyykkö, Sopiva Design

ISBN 978-92-9068-756-6

© 2018 International Organization for Migration (IOM)

Kaikki oikeudet pidätetään. Tätä julkaisua tai sen osia ei saa julkaista uudelleen missään muodossa sähköisesti, mekaanisesti, mukaan lukien kopiointin ja tallentamisen mihinkään tallennus- tai toistolaitteeseen, ilman julkaisijan kirjallista lupaa.

II. MITÄ ON IHMISKAUPPA?

Ihmiskaupassa hyväksikäytetään haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä pääsääntöisesti taloudellisen hyödyn saamiseksi. Uhri voi olla **aikuihin tai lapsi, suomalainen tai ulkomaan kansalainen**. Ihmiskaupassa uhriutumisen on yleensä pitkä prosessi, johon voi liittyä matkustaminen oman maan sisällä tai ulkomaille luvattuna työhön tai paremman elämän perässä.

Uhrin voidaan hyväksikäyttää **työssä**, matalapalkkaisissa ja kausiluontoisissa töissä (mukaan lukien kotitaloustyö) tai **seksuaalisesti** (mukaan lukien seksikauppa ja erotiikka-ala). Ihmiskauppaa esiintyy myös **järjestettyjen (lapsi)avio- liittojen, kerjäämisen, rikollisuuteen pakottamisen, (lapsi)sotilaaksi pakkovärväämisen ja esimerkiksi elinkaupan piirissä**.

Ihmiskauppa on vakava rikos ja ihmisoikeusrikkomus, jonka uhreja tavataan Suomessa vuosittain lisääntyvässä määrin. Kesäkuuhun 2017 mennessä ihmiskaupanuhrien auttamisjärjestelmään oli ohjautunut 55 uutta asiakasta. Vuonna 2016 auttamisjärjestelmään ohjautui kokonaisuudessaan 130 uutta asiakasta, joista 21 oli alaikäisiä.

EREHDYTTÄMISEN JA PAKON ROOLI IHMISKAUPASSA

Henkilö voi olla ihmiskaupan uhri, vaikka olisi suostunut tehtävään, jossa häntä hyväksikäytetään.

Uhrin on voitu harhaanjohtaa työoloista ja palkasta. Uhri ja uhrin perhettä on voitu uhkailla ja pelotella. Hän ei ehkä voinut kieltäytyä työstä velka- tai muun riippuvuussuhteen takia.

Myöhemmin häpeä, syyllisyys ja pelko voivat estää uhrin hakeutumasta apuun. Vahva tunneside hyväksikäyttäjään voi vaikeuttaa tilanteesta irrottautumista.

ALAIKÄINEN IHMISKAUPAN UHRI ON ENNEN KAIKKEA LAPSI

Alle 18-vuotiaan värväminen hyväksikäyttötarkoituksessa on aina ihmiskauppaa, vaikka lasta ei olisi harhautettu, uhkailtu tai pakotettu.

Lapsiuhri on oikeutettu samoihin palveluihin kuin kuntalaiset riippumatta kansallisuudesta tai maahanmuuttotilasta.

Lapselle, jolla ei ole vanhempia tai laillista huoltajaa, määrätään edustaja.

Lapsi ohjataan lastensuojelun tuen piiriin.

Silloin kun nuoren henkilön iästä ei ole varmuutta häntä kohdellaan lapsena.

Ihmiskauppa, törkeä ihmiskauppa ja niiden yritykset tuomitaan rikoslain (9.7.2004/650 www.finlex.fi).
Lisäksi viranomaistoimintaa ohjaa laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (17.6.2011/746 www.finlex.fi).

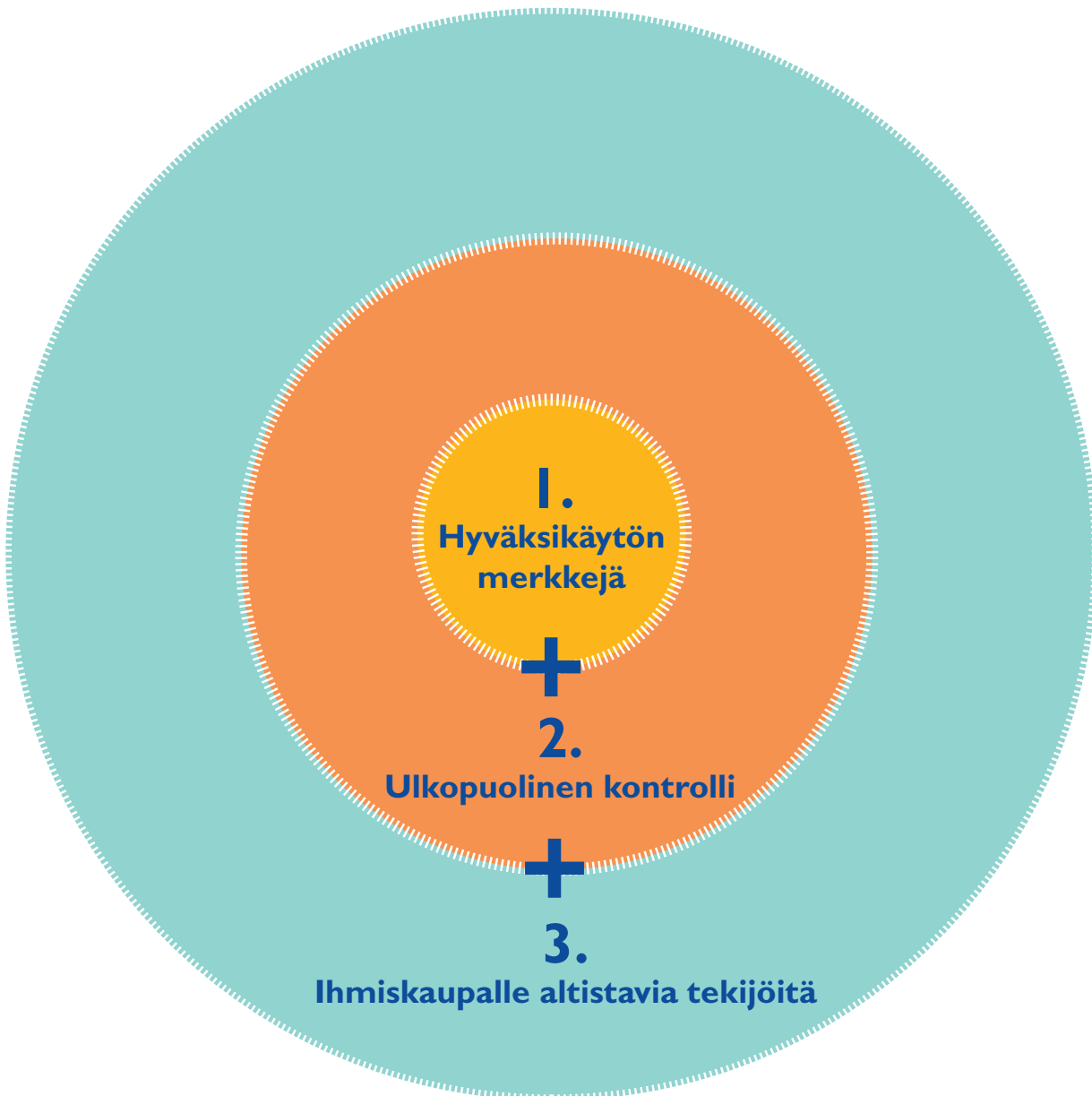
III. IHMISKAUPAN UHRIN ENSIVAIHEEN TUNNISTAMINEN

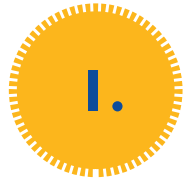
Ihmiskaupaa voidaan ensivaiheessa tunnistaa havainnollamalla ihmiskaupalle tyypillisiä piirteitä asiakkaan tilanteesta. Mitä useampia tunnusmerkkejä huomataan, sitä suurempi on ihmiskaupan riski.

Ihmiskaupalle on tyypillistä, että uhri on alisteisessa riippuvuussuhteessa ulkopuoliseen henkilöön, joka määrää hänen elämästään. Tästä syystä uhri ei pysty irrottautumaan itseään vahingoittavasta hyväksikäyttötilanteesta. Uhri voi altistua hyväksikäytön takia terveyshaitoille ja traumatisoiville kokemuksille.

Uhrilta voi kysyä hänen oireisiinsa ja tilanteeseensa liittyviä asiakastilanteesta luonnollisesti esiin tulevia kysymyksiä. Nämä auttavat saamaan lisätietoa mahdollisesta ihmiskaupasta. Uhria ei kuitenkaan tule kuulustella.

On tärkeää, että asiakastilanne tuntuu asiakkaasta rauhalliselta ja turvalliselta. Luottamuksen rakentaminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta asiakasta voidaan auttaa ja hän uskaltaa tulla vastaanotolle myös jatkossa.

I. Hyväksikäytön merkkejä

Ihmiskaupan uhrin sosiaaliset ja terveydelliset oireet eivät pääsääntöisesti eroa muusta asiakaskunnasta. Seuraavat asiat voivat kuitenkin ohjata huomaamaan mahdollinen uhriutumisen:

Asiakkaan vaivat ja vammat eivät vastaa hänen tai hänen saattajansa kertomaa. Yksityiskohtia saattaa puuttua ja tarina voi muuttua vastaanoton aikana.

Vastaanotolle ja **hoitoon hakeudutaan myöhäisessä vaiheessa**, mitä asiakas ei osaa perustella.

Asiakkaan anamneesista saattavat näkyä **toistuvat käynnit samanlaisista ongelmista tai vaivoista**; komplisoituneet tai toistuvat abortit, infektiot, sukupuolitautitestit, haavat tai palovammat.

Tavattaessa asiakas saattaa olla **pelokas ja arka** vastaamaan kysymyksiin, eikä mielellään ota katsekontaktia. Asiakas ei osaa suomea tai englantia, vaikka on saattanut asua Suomessa kauan.

Asiakkaan osoitetiedot vaihtelevat useasti eri paikkakuntien välillä. Sen lisäksi asiakas voi olla tietämätön (lähi)palveluista (esim. apteekki) vaikka olisi asunut pidempään alueella / Suomessa.

IHMISKAUPAN UHRI VOI KÄRSIÄ SEURAAVISTA ONGELMISTA:

- Hoitamattomat krooniset sairaudet, infektiot, vammat
- Heikko yleiskunto (väsymys, aliravitsemus, nestehukka, puutteellinen hygienia)
- Päihdeongelmat ja -riippuvuus
- Seksuaali- ja lisääntymisterveyden ongelmat
- Työtapaturmat ja onnettomuudet
- Pahoinpitely, raiskaus
- Ihoon tehdyt tunnusmerkit (tatuoinnit, polttomerkit)
- Suun terveyden ongelmat
- Mielen terveyden ongelmat, traumatisoivat kokemukset
- Ongelmat sosiaalisissa suhteissa, eristäytyminen
- Kouluvaikeudet, saattaja koulumatkoilla

APUKYSYMYKSIÄ:

Oletko hakenut vaivaasi apua aiemmin? Oliko siitä apua? Millaista apua itse toivoisit?

Oletko kotona turvassa?

Joudutko tekemään asioita, joita et haluaisi tehdä?

Kerro minulle tatuoinnistasi? Tarkoittaako se jotakin?

YLEISIÄ NEUVOJA:

Katso asiakasta silmiin. Tarvittaessa kumarru tai kyykisty lapsen tasolle.

Puhu rauhallisesti ja kerro asiakkaalle, mitä olet tekemässä.

Kerro asiakkaalle, että sinulla ja tulkilla on **vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus**. Tämä tarkoittaa, että hänen asioitaan ei kerrota eteenpäin ilman hänen lupaansa.

Anna mahdollista ensiapua ja lääkkeitä asiakkaalle mukaan, jos hänelle ei ole mahdollisuutta ostaa niitä itse.

Kerro asiakkaan tilanteeseen soveltuvasta järjestöjen tarjoamasta tuesta.

Kerro aina asiakkaalle salassapitovelvollisuudestasi.

2.

Ulkopuolinen kontrolli

Uhrin **hyväksikäyttäjä voi olla vastaanotolla mukana** ja vastata esitettyihin kysymyksiin asiakkaan puolesta.

Vastaanotolla voidaan sopia käytännöstä, jossa **asiakkaat tavataan pääsääntöisesti ilman saattajia**.

Mikäli asiakas ja työntekijä eivät puhu samaa kieltä, käytetään ammattitulkia. Kysy, tuntee asiakas tulkin. Jos hän tuntee tulkin, tulkia tulisi mahdollisuuksien mukaan vaihtaa toiseen henkilöön. **Kerro tulkin salassapitovelvollisuudesta.**

Ihmiskaupan uhrin elämä ei ole hänen omassa kontrollissaan, minkä vuoksi hänen voi olla **vaikeaa noudattaa hoito-ohjeita** (ei rahaa lääkkeisiin tai hoitotarvikkeisiin, ei voi muuttaa työ- ja elinolojaan, ei saa levätä).

Asiakkaalta voi kysyä asumis- ja elinoloista sekä erityisesti kiinnittää huomioita niihin liittyviin maksuihin, jotka ovat kohtuuttomia.

Ihmiskaupan uhrin kanssa voi olla **vaikea sopia jatkohoitoaikoja**, sillä hänen liikkumisensa on yleensä rajoitettua ja kontrolloitua.

Uhrille kannattaa viestiä mahdollisuudesta hakeutua vastaanotolle aina tarvittaessa, sekä antaa lisätietoa mahdollisista muista palveluista.

IHMISKAUPAN UHRIA VOIDAAN PAINOSTAA ERI TAVOIN:

- Velka- tai muu riippuvuussuhde hyväksikäyttäjään
- Tunneside hyväksikäyttäjään (vanhempi, sukulainen, puoliso, tyttö/poikaystävä)
- Uhriin tai hänen perheeseensä kohdistuva uhkailu
- Syyllisyys ja häpeä tapahtuneesta
- Pelko viranomaisia kohtaan
- Uskonto, kulttuurinen kontrolli

Kerro aina asiakkaalle salassapitovelvollisuudestasi.

APUKYSYMYKSIÄ:

Onko sinun turvallista jutella minun kanssani tässä (kaksin)?

Millaisessa kodissa asut? Kenen kanssa asut?

Missä työskentelet? Millaista työtä teet? Montako tuntia työskentelet päivässä?

Riittävätkö ansiosi elämiseen vai oletko joutunut lainaamaan rahaa?

Miten vietät vapaa-aikaasi (lepo, ystävät, perhe)?

YLEISIÄ NEUVOJA:

Tarkkaile asiakkaan ja saattajan välistä

kanssakäymistä: Onko todellista ja turvallista perhe-/sukulaisuus-/ vanhemmuussuhdetta? Vastaavatko asiakkaan ja saattajan olemus/ulkonäkö toisiaan?

Hyödynnä puhelintulkausta. Ellei organisaatiollasi ole tulkkisopimusta, alueesi palveluntarjoajia löydät Internetistä esim. hakusanalla ”tulkkipalvelu”.

Pyri varaamaan asiakkaalle **ylimääräisiä kontrolliaikoja**, jotta saat mahdollisuuden tavata hänet uudelleen.

3.

Ihmiskaupalle altistavia tekijöitä

Ihmiskaupan uhriksi joutuu henkilöitä eri taustoista. Suurimpia altistavia tekijöitä ovat köyhyys, alhainen koulutustaso, aiemmat hyväksikäyttö- ja väkivaltakokemukset sekä turvallisten sosiaalisten suhteiden puute. Ihmiskaupalle altistuvat niin syntyperäiset suomalaiset kuin ulkomaan kansalaisetkin.

Asiakkaan taustan ja tilanteen pääpiirteinen ymmärtäminen voi auttaa huomaamaan tekijöitä, jotka ovat saattaneet vaikuttaa asiakkaan joutumiseen ihmiskaupan uhriksi ja voivat vaikuttaa asiakkaan päätöksentekoon tai avun vastaanottamiseen.

Perheen ja lapsien elättäminen ovat usein syy tarttua hyväksikäyttäjien tarjoamaan työhön. Auttamistoimia on siksi tarvittaessa suunnattava koko perheen tukemiseksi. Uhri voi kaivata tukea vanhemmuuteen ja hänen lapsensa voivat hyötyä lastensuojelun toimista. Parhaimmillaan perhe voi olla uhrin tärkein tuki ihmiskaupasta selviytymiseen.

Toisinaan uhrin perhe tai sukulaiset ovat osallisena ihmiskaupassa, jolloin tämä on selvítettävä ennen uhrin kotiuttamista.

Suomeen saapuneiden turvapaikanhakijoiden ja paperittomien siirtolaisten joukossa on henkilöitä, jotka ovat altistuneet hyväksikäytölle ja ihmiskaupalle.

IHMISKAUPAN TAUSTALTA VOI LÖYTYÄ SEURAAVIA HAAVOITTUVUUSTEKIJÖITÄ:

- Syrjintä*, syrjäytyminen ja muu yhteiskunnan rakenteiden ulkopuolelle joutuminen, mukaan lukien paperittomuus
- Aiemmat hyväksikäyttö- ja väkivaltakokemukset
- Päihdeongelmat ja -riippuvuus
- Psykkinen tai fyysinen vammaisuus
- Turvallisten sosiaalisten suhteiden puute
- Taloudelliset vaikeudet, velkaantuminen
- Yksinhuoltajuus, taloudellinen vastuu perheestä (lapsista)
- Alhainen koulutustaso
- Humanitaariset kriisit ja pakkosiirtolaisuus
- Tietämättömyys oikeuksistaan ja mahdollisuudesta saada apua

*Syrjintäperusteena voi olla sukupuoli, ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

APUKYSYMYKSIÄ:

Onko sinulla perhettä tai lapsia elätettävänäsi? Lähetätkö rahaa kotiisi?

Saatko apua perheeltäsi vaikeissa tilanteissa esimerkiksi, kun sairastut tai olet rahapulassa?

Onko sinulla elämääsi liittyviä huolenaiheita, joihin toivoisit apua ja tukea?

Kerro aina asiakkaalle salassapitovelvollisuudestasi.

YLEISIÄ NEUVOJA:

Kohtele kaikkia asiakkaita samanarvoisesti riippumatta heidän taustastaan.

Kysy vain asioista, jotka liittyvät luonnollisella tavalla asiakkaan käsillä olevaan tilanteeseen ja hoitoon. Näin vältät kuulustelemasta uhria.

Keskity asioihin, joihin voidaan vaikuttaa myönteisesti juuri nyt ja tue asiakasta katsomaan elämässä eteenpäin.

Älä arvostele asiakkaan valintoja; anna tietoa päätöksenteon tueksi.

Toimi aina yhteistyössä asiakkaan kanssa ja hänen suostumuksellaan.

IV. TOIMINTAOHJEET

1. TARJOA KIIREELLISTÄ TERVEYDENHOITOA JA SOSIAALIHUOLTOA

- Toteuta asiakkaan kiireellinen terveydenhoito riippumatta siitä, onko henkilö kunnan asukas. (Päivitetty STM:n Kuntainfo 2/2017)
- Järjestä kiireelliset yksilölliseen tarpeeseen perustuvat sosiaalipalvelut. (SHL 1301/2014 12 § ja 14 §)
- Käytä tulkkia, jonka kautta asiakas kokee turvalliseksi kertoa asioistaan. Tarvittaessa vaihda tulkkia.
- Kerro, että hyväksikäyttö ei ole uhrin syy ja että asiakkaan tilanteeseen on saatavilla apua.
- Konsultoi tarvittaessa ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmää (+358 2954 63177) ilman asiakkaan henkilötietoja.

2. OHJAA IHMISKAUPAN UHRIEN AUTTAMISJÄRJESTELMÄÄN

- Esitä asiakasta Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään hänen suostumuksellaan kirjallisesti tai hätätapauksissa suullisesti:

Päivystävä neuvontapuhelin (24/7): +358 2954 63177

ihmiskauppa.auttamisjarjestelma@migri.fi

www.ihmiskauppa.fi

- Asiakas voi auttamisjärjestelmässä saada seuraavia palveluita: neuvonta ja ohjaus, turvallinen majoitus, vastaanottoraha tai toimeentulotuki, sosiaalipalvelut, terveydenhuoltopalvelut, tulkki- ja käännöspalvelut, oikeusapu sekä oikeudellinen neuvonta, ilman huoltajaa olevan alaikäisen uhrin huoltajan jäljittäminen sekä uhrien turvallisen kotimaahanpaluun tukeminen.

3. SAATA ASIAKAS AUTTAMISTOIMIEN PIIRIIN

- Auttamisjärjestelmään kuuluva/hyväksytty uhri, jolla ei ole kotikuntaa: Oikeus kiireelliseen ja välttämättömään terveydenhoitoon ja välttämättömiin sosiaalipalveluihin (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta). Toteutuksesta sovitaan Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän kanssa.
- Ihmiskaupan uhri, joilla on kotikunta: Oikeus sosiaali- ja terveystalouteen kuten muilla kunnan asukkailla. Näiden palveluiden lisäksi oikeus auttamisjärjestelmän asiakkaana täysimääräisesti auttamistoiimiin, joihin auttamisjärjestelmän asiakkaalla on oikeus. (Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta 38 a §) Kunta järjestää palvelut.
- Asiakas, joka ei halua ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään: Ohjataan asiakkaan toiveen mukaisesti esimerkiksi kansalaisjärjestöjen tarjoamiin palveluihin.

4. SUOJAA IHMISKAUPALLE ALTISTUNUT LAPSI

- Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisella on velvollisuus ilmoittaa poliisille, kun on syytä epäillä lapsen kohdistuvaa ihmiskauppaa. Tämä pätee epäiltäessä lapsen henkeen ja terveyteen kohdistuvaa rikosta tai seksuaalirikosta. (Rikoslaki luku 21).
- Tällöin tehdään myös lastensuojeluilmoitus sosiaaliviranomaisille. (Lastensuojelulaki 25 § 3 momentti).
- Raskaana olevan ihmiskaupan uhrin lapsesta on mahdollista tehdä ennakoiva lastensuojeluilmoitus, jos on syytä selvittää lastensuojelun tarvetta.

5. VIE TARVITTAESSA RIKOSEPÄILY ETEENPÄIN

- Potilaan hoito ja etu on aina ensisijaista.
- Rikosasiaa suositellaan viemään eteenpäin yhteistyössä asiakkaan kanssa ja hänen suostumuksellaan.
- Terveyden- ja sosiaalihuollon ammattihenkilöllä on oikeus ilmoittaa henkeen ja terveyteen kohdistuvasta uhasta. (20.3.2015/271)
- Jokaisella on yleinen ilmoitusvelvollisuus kun tietää, että esim. ihmiskaupparikos on hankkeilla ja se olisi vielä estettävissä. (Rikoslaki 15 luku 10 §)

ASIAKASTIETOJEN KIRJAAMINEN JA JATKOYHTEYDENOTOT

Epäiltäessä ihmiskauppaa on oltava erityisen varovainen asiakastietojen kirjaamisessa. Hyväksikäyttäjällä voi olla pääsy asiakkaan tietoihin. Kirjoita vain asiakassuhteeseen liittyvä välttämätön tieto, joka ei paljasta havaittuja tunnusmerkkejä tai asiakkaan mahdollista avunpyyntöä.

Jatkoyhteydenotoissa ja asiakirjojen lähettämisessä käytetään vain sellaista puhelinnumeroa, sähköpostia ja osoitetta, jota asiakas voi käyttää turvallisesti ja hyväksikäyttäjän tietämättä.

Tiedon ihmiskauppaepäilystä voi viestiä muille ammattilaisille seuraavilla tavoilla:

- Yksityinen viesti tai puhelinsoitto hoitavalle/vastaanottavalle työntekijälle
- Viivästetty asiakaskäyntikirjaus
- Riskitietoihin ”haavoittuvassa asemassa”
- Muille yhteistyötahoille viestiessä merkintä ”salassapidettävä”.

V. NEUVONTAA JA APUA IHMISKAUPAN UHREILLE

IHMISKAUPAN UHRIEN AUTTAMISJÄRJESTELMÄ

Päivystävä neuvontapuhelin: +358 2954 63177

sähköposti: ihmiskauppa.auttamisjarjestelma@migri.fi

www.ihmiskauppa.fi

Muita mahdollisia tahoja

Rikosuhripäivystys

Kohderyhmä: kaikki ihmiskaupan ja muiden rikosten uhrin
Tukipalvelut: kriisiytyö, psykososiaalinen tuki (tukihenkilötoiminta), neuvonta (etenkin liittyen rikos- ja viranomaisprosesseihin), palveluohjaus
Maantieteellinen alue: koko maa (7 aluetoimistoa, 30 palvelupistettä)
Yhteystiedot: <http://www.riku.fi/fi/yhteystiedot/>

Pro-tukipiste ry

Kohderyhmä: seksuaalisen hyväksikäytön kohteeksi joutuneet ihmiskaupan uhrin, seksi- ja erotiikka-alalla työskentelevät
Tukipalvelut: kriisiytyö, psykososiaalinen tuki, neuvonta, palveluohjaus, matalan kynnyksen sosiaali- ja terveystalvet
Maantieteellinen alue: pääkaupunkiseutu, Pirkanmaa, Turun seutu
Yhteystiedot: <http://pro-tukipiste.fi/yhteystiedot/>

Pakolaisneuvonta ry

Kohderyhmä: turvapaikanhakijat, oleskelulupaa hakevat ja odottavat tai ilman sitä olevat ulkomaalaiset
Tukipalvelut: neuvonta ja oikeudellinen avustaminen turvapaikkamenettelyn valitusvaiheessa sekä muissa ulkomaalaisoikeudellisissa asioissa, maksuton yleisneuvonta sähköpostitse ja puhelimitse. Paperittomat-hankkeen lakimiesten maksuton oikeudellinen neuvonta paperittomille, muille oleskeluoikeutensa kanssa epäselvässä tilanteessa oleville sekä niille, joilla on vaara päätyä paperittomaksi.
Maantieteellinen alue: koko maa (toimisto Helsingissä)
Yhteystiedot: <http://www.pakolaisneuvonta.fi> ja <http://www.paperittomat.fi/>

Monika-Naiset liitto ry

Kohderyhmä: väkivaltaa kokeneet maahanmuuttajataustaiset naiset ja lapset
Tukipalvelut: Turvakoti Mona (kriisiasuminen, psykososiaalinen tuki, neuvonta ja palveluohjaus), Voimavarakeskus Monika (valtakunnallinen auttava puhelin, kriisiytyö, psykososiaalinen tuki, neuvonta, palveluohjaus, vertaistukiryhmät, tukiasuminen), MoniNaisten Tila (kotoutumisen ja työllistymisen tukipalvelut)
Maantieteellinen alue: Voimavarakeskuksen ja MoniNaisten Tilan vastaanotot: Helsinki, Vantaa; Turvakoti Mona: valtakunnallinen
Yhteystiedot: <http://monikanaiset.fi/yhteystiedot/>

Kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö IOM, Suomen maatoimisto

Kohderyhmä: kotimaahansa tai toiseen maahan vapaaehtoisesti palaavat ihmiskaupan uhrin sekä muut siirtolaiset
Tukipalvelut: neuvontaa paluuseen ja uudelleenkotoutumiseen liittyvissä kysymyksissä, turvallisen vapaaehtoisen paluun konkreettinen valmistelu sekä järjestäminen yhdessä paluumaan toimiston kanssa.
Maantieteellinen alue: koko maa (toimisto Helsingissä)
Yhteystiedot: <http://www.iom.fi>

MUISTIINPANOJA

A series of horizontal blue lines for writing, with a light blue vertical bar on the left side.

